

EMLÉKEZTETŐ SZAKMAI MŰHELY

BOGÁD

2023. MÁRCIUS 9.

1. Köszöntés. A szakmai műhely céljának ismertetése
Füziné Kajdy Zita elnök Mecsekvidék Egyesület

Az Elnökasszony köszöntötte a vendégeket, röviden ismertette a nap kitűzött célját.

2. **A Pécsi Többcélú Agglomerációs Társulás és a Mecsekvidék HACS együttműködésének múltja és jövője**

Pfeffer József polgármester/elnök

Köszöntöm én is Polgármester urakat és hölgyeket, Elnökasszonyt ! A Bogádról szóló ismertető részt most kihagynám, a helyszínről annyit, hogy Gálffy birtokon vagyunk, amely magántulajdonban lévő egység. Elsősorban rendezvények lebonyolítására szolgál.nem csupán Bogád hanem a térség érdekében hasznosítja.

A Többcélú Társulás és a Mecsekvidék HACS kapcsolata többéves múltra tekint vissza, valóban egy összenőtt két szál. A területi lefedettség szinte azonos, igaz az utóbbi években történt egy kis elmozdulás, új tagok is lettek: Pereked, Berkesd, Szilágy . Az egyesületnek 38 település a tagja, míg a társulásnak a bővítéssel együtt 42. Pécs város nem lehet a tagja az egyesületnek, míg a társulásnak igen. Három közös pályázatunk is van Pécs városával. AZ együttműködésnek az utóbbi évben volt némi zökkenője, de nagyon fontosnak tartják a települések.

Igaz 2013-ban az önkormányzati törvény változása eredményeként megszűnt a Társulás munkaszervezete, amely előtte 10-13 alkalmazottal látta el a rá bízott feladatot.

A projektek tovább is működtek, több olyan LEADER pályázat is . Ilyen volt a helytörténeti gyűjtemények felújítása, illetve a védjegy pályázat. A társulás 16 millió körüli projekt összegből valósította meg .Ez a pályázat 10 évig biztosította a védjegy használatot, mely ez évben járt le és a Társulás úgy döntött, meghosszabbítja. Fontosnak tartom, hogy szakmailag kidolgozott formában ez a védjegyhasználat működjön, ha ebben a Mecsekvidék tud együttműködni, szívesen vesszük és nyitottak vagyunk a megoldásokra. Töltsük meg tartalommal , fejlesszük tovább azt a termelői kört, amely eredetileg használta ezt a védjegyet.

Próbáltam több pontot is felvillantani amelyben a két szervezet együttműködése látszik, ilyen a még közös ingatlanhasználat, amelynek bővítésében is nyitottak vagyunk, illetve közös szakemberek alkalmazásában is.

Nagyon örülök, hogy elfogadták a meghívást,hogy helyszínként Bogádot választották, melyhez a Bogádi Húsüzem adománnyal (catering) is hozzájárult!

3. A 2021-2027 LEADER programozási időszak ütemezése és várható feladatai -PPT Kissné Kálmán Andrea a Mecsekvidék HACS munkaszervezet vezetője

Én a 2023-27 programozási időszak feladatairól és céljairól és ütemezéséről beszelnék a továbbiakban.

A 2023-2027 időszak tervezése már tavaly májusban megkezdődött a projektötletek begyűjtésével, mind írásos, mind személyes egyeztetések formájában. Valamint a 2022-ben megtartott Mecsekvidéki Tükör rendezvénysorozat is ennek a tervező munkának egy része volt. Nem csak az elmúlt időszak eredményeit összegeztük, hanem tematikus workshopok alkalmával elkezdtek az ötletelést, tervezést, igények felmérését. Összesen 2 konferencia és 5 db workshop került megrendezésre, mindegyik más-más településen. A nyitó konferencia Orfűn volt, majd tartottunk workshopot Cserkúton, Keszűben, Nagykozárban, Ócsárdon, Pogányban, és a záró konferenciát Kozármislenyben rendeztük meg. A 7 eseményen közel 250 fő vett részt összesen.

2023-ban mikrotérségi fórumokat és tematikus műhelyalkalmakat tervezünk megvalósítani a tervezési tevékenység folytatásaként, ahol felmérjük a további fejlesztési elképzeléseket, ötleteket összegyűjtjük a tervezési területünk 38 településének vonatkozásában az igényeket. A 38 települést 7 mikrotérségre osztottuk, hogy a terület minden részébe, minél többekhez eljussunk.

A mikrokörzeti fórumokat követően szeretnénk volna a tematikus műhelyeket megtartani, azonban az IH keresztül húzta a terveket, az eredetileg beharangozott augusztus helyett májusig el kell készülni a HACS által véglegesnek elfogadott HFS-sel, így a szakmai műhelymunkákat párhuzamosan fogjuk megtartani a mikrotérségi fórumokkal. A tervezés ütemezését hamarosan ismertetem.

Az előző időszakhoz hasonlóan a Tervezői csoport és az elnökség közös munkával folyamatosan dolgozza bele a HFS-be az egyes eseményeken elhangzott igényeket, ötleteket.

A tervezéssel kapcsolatban minden dokumentumot megtalálunk tavaly megújult honlapunkon és facebook oldalunkon. A HFS tervezettől kezdve a rendezvények jegyzőkönyvei és prezentációi is feltöltésre kerülnek. Folyamatosan frissül, mindig naprakész információkat találhatnak rajta. Ugyanígy facebook oldalunkon is aktívak vagyunk és minden fontos eseményt és információt azonnal megosztunk, érdemes követni minket.

Az idei ütemterv a következőképpen alakul.

2022. november elején megjelent a 2023-2027 időszakra vonatkozó HFS tervezési útmutató – ekkor szembesültünk azzal, hogy 2023.01.15-ig már be kell nyújtanunk a HFS draft verzióját, vagyis nagyon okosan tettük, hogy már májusban elkezdtek a projektötletek gyűjtést. Mivel szerencsére elég sok információ állt rendelkezésünkre, hála a sok adatlapnak és a 2022-es rendezvénysorozatnak, 2023. január 14-ig elkészült a HFS tervezet a Mecsekvidék Egyesület elnökségének irányítása alatt.

Az előző ciklus tervezési folyamatával ellentétben most egy előzetes tervezetet kellett benyújtani, amelyet még kb. áprilisig lehet alakítani, módosítani. A fő fejlesztési célok meg lettek fogalmazva, ezen még lehet finomítani.

Mivel most minden fordítva történik, a HFS tervezet benyújtását követően január 31-ig be kellett nyújtani a HACS elismerés iránti kérelmünket. Utóbbival kapcsolatban még nem jött visszajelzés, azonban a HFS tervezetnek első egyeztetése az Irányító hatósággal megtörtént 02.28-án, ahol nagy vonalakban elmondták, hogy a tervezetben mit hogyan kérnek javítani. Ezek kivitelezése folyamatban van. Összességében jó értékelést kaptunk az elkészült tervezeteket illetően, mondhatni túl precíz lett, több fejezetnek a lerövidítését kérték tőlünk. A megfogalmazott célokkal és intézkedésekkel elégedettek, néhány adat pontosítása szükséges.

Eredetileg úgy volt, hogy augusztus végéig nyújthatjuk be az általunk véglegesnek tekintett HFS-t, azonban ezt most előre hozták és az előkészítő támogatási igénnyel egyidőben kell majd benyújtani, várhatóan május hónapban. Erre vonatkozóan a felhívást áprilusra ígérjük.

A HFS IH általi elfogadása szeptember-október hónapban várható. Ezután tudunk majd az elfogadott HFS alapján felhívásokat készíteni, melyeket ígéretük szerint 2024-től nyithatunk majd meg!

Aki nem küldött még be projektötlet adatlapot, még megteheti áprilisig. Ha pályázni szeretnének LEADER-ben, érdemes kitölteni, mivel pontozásnál lesz jelentősége. Az adatlap elérhető a honlapunkon a Stratégiák 2021-2027 menüpontban az oldal alján, vagy facebook oldalunk tetején rögzített posztban.

A 3 célból 3 intézkedési terv született, melyekből a jövőbeni felhívások fognak megszületni:

1. Induló és működő mikrovállalkozások, helyi termék előállítók eszköz és telephely fejlesztése, termékek, szolgáltatásuk piacra jutásuk elősegítése.

Az intézkedés célja a helyi gazdaság fejlesztése (közösségi vállalkozás, helyi termék, turisztika területén). Fontos, hogy a projekt segítse a helyben történő foglalkoztatást, a helyi gazdaság fejlesztését, a fiatalok helyben tartását, a helyi szolgáltatások bővítését, minőségének javítását.

2. A közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése. Helyi társadalmi összefogás, közösségek támogatása, helyi kötődések erősítése, a közösségi gondolkodás és megmozdulások ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása.

Cél a közösségi élet, közösségi terek fejlesztése, a közösségi gondolkodás ösztönzése, közösségek támogatása.

Támogatható építései, felújítási tevékenység, beleértve a megújuló energiát hasznosító technológiákat. Gép és eszközbeszerzés, működési költségek, önfenntartást szolgáló programok kialakítása, önkormányzati programok (mint pl. klímavédelmi terv és településfejlesztési koncepció) kialakítása.

3. Térségen belüli együttműködések kialakítása, fejlesztése (gazdasági szereplők együttműködése, közösségfejlesztés, térségi értéktár kialakítása, helyi termék

értékesítési szervezetek/hálózat kialakítása, turisztikai együttműködések kialakítása, generációk esélyegyenlőségi programjai).

A 3. intézkedés célja a térségen belüli együttműködések kialakítása, fejlesztése (programokkal, rendezvényekkel). Olyan cselekmények térségen belüli összefogását tartalmazza, mint pl. a települések közötti közösség-szervezés, a szereplők együttműködése. Helyi terméket értékesítő szervezetek kialakítása, térségi értéktár kialakítás, rendezvényturizmus, idősek klubja, napköziotthona kapcsolatok, programszervezés, települési fiatalok együttműködése, bekapcsolása a közösségi életbe, utánpótlás kinevelése. Önképző, társaskörök, ahol valamiféle hagyományőrzés folyik. Az egyes településeken önállóan ritkán működő jelenségeket lehetne térségi szintre emelni.

Itt átadnám a szót Sárának, mivel ezt a pontot, ő ismerteti önökkel.

Baka Sára projekt koordinátor

Miért tartottuk fontosnak, hogy önálló szakmai műhelyként szerepeltessük, az önkormányzatokat, illetve a polgármestereket, jegyzőket? A települések életében az egyik legfontosabb aktor a polgármester, nélküle a fejlesztés elképzelhetetlen. Ezért kérjük aktív részvételüket a tervezés és lebonyolítás folyamatában. Kérjük, hogy a településen működő civil szervezetek (90 egyesület működik a térségben) mellett a helyi vállalkozókat kistermelőket is vonják be a közös tervezésbe. bennünket segítsenek azzal, hogy el tudjuk őket érni a pályázatainkkal, hogy forráshoz juthassanak. Jó lenne, ha helyben, mindig aktuális adatbázisokat hoznának létre, amelyen keresztül el tudnánk jutni a megfelelő célcsoportokhoz.

A település mérete nem mindig feltételezi, hogy innovatív, jó példákat is tud másoknak közvetíteni,. Sokszor a kicsik, innovatívabbak, így merjünk kis tigrisek lenni, merjünk nagyot álmodni! Erre biztatnám a Polgármestereket!

A z alábbiakban ismertetném atérségen belüli együttműködés lehetséges formáit:

- Közösségfejlesztés: helyi közösségeket szervező, kulturális életet irányító szereplők együttműködése

Az elmúlt években a települések nagy részében megújultak a közösségi színterek, részben a Magyar Falu program, illetve az IKSZT keretében. A közművelődésről szóló törvény módosítása előírta a szakképzett munkaerő biztosítását, akár több település összefogásával is. Az ehhez szükséges pályázati forrás kimerült, így ahhoz, hogy a települések a tovább foglalkoztatást meg tudják oldani segítségre van szükségük. Ehhez nyújtani segítséget ez az intézkedés, úgy, hogy a közös tervezés és együttműködés formáját biztosítsa.

- Térségi értéktár kialakítása

A helyi értéktárak több településen is elérhetőek már, így arra szeretnénk ösztönözni a térségünk összes községét, hogy gyűjtse össze a helyi értékeit és tegye közzé. Az így összegyűjtött értéktárakat térségi formában is szeretnénk megjeleníteni, hogy megismerjük egymás, időtálló kulturális, szellemei és tárgyi emlékeit.

- Generációk esélyegyenlőségi programjai : gyermekek, ifjúság, nők, idősek közösségei

Kiemelt célcsoportja a következő programozási időszaknak a nők csoportja, korosztálytól függetlenül. Ehhez szeretnénk majd felhívásainkkal kapcsolódni, oly módon, hogy a generációk közötti tudásátadás, esélyegyenlőség meghatározó eleme legyen a megvalósítandó programoknak.

▪ Helyi termék értékesítési hálózat kialakítása

Térségünkben az elmúlt évtizedben megszorodott a kistermelők száma. Így a piacra jutásuk, illetve piacon való maradásuk elősegítése szintén kiemelt cél. Támogatnánk az új közösségi értékesítési formák létrejöttét is (kosár-, szatyor közösségek, helyi piacok, termékboltok).

▪ Mecsekportéka védjegy

Tíz éve jött létre a „mecsekportéka”-védjegy, amelyet a Pécsi Többcélú Kistérség munkaszervezete dolgozta ki és LEADER forrásból valósította meg. Mivel a munkaszervezet megszűnt, így a védjegyhasználat is esetlegessé vált. A következő időszakban az egyesület munkaszervezete szeretné önálló projektként újraéleszteni a védjegyet, ehhez a kecskeméti székhelyű Kislépték Egyesület munkatársai nyújtanának szakmai segítséget.

4. A közösségi tervezés módszertana a települések életében

Dóri Éva, Pécsi Tudományegyetem Művelődéstudományi Tanszék tanársegéd

Közösségi tervezés- a közösséggel tervezés. A közösségi tervezési módszertan alkalmazása a települések stratégiájának elkészítésében .

Közösségi tervezés ismérvei :

- „..... a tervezési folyamatba már annak egészen korai szakaszában **is ténylegesen bevonják az érintetteket.** „
- A „tényleges” részvétel feltételei: érintettek „megszólaltatása”, **valós erőforrások, problémák és hiányok feltérképezése, oksági viszonyok megismerése, feltárása.**
- „a helyi érintettek, közösségek aktivizálása és bevonása egy **közös jövőkép** és stratégia kialakításába, oly módon, hogy az **valóban tükrözze a közösség szükségleteit, igényeit és szempontjait.**”

(Sain, M. 2010; TERÜLETFEJLESZTÉSI FÜZETEK 1. Segédlet a közösségi tervezéshez)

Az együttműködő, önmagát fejlesztő közösség feltételei

A közösség tagjai:

1. érzelmileg hogyan viszonyulnak saját lakóhelyükhöz, területi közösségükhöz?

- **mennyire tudatosan élük meg ezt a viszonyt**, van-e rálátásuk saját közösségük életére, vannak-e, s ha igen, milyenek viszonyítási pontjaik ?

- **tájékozottak-e saját lehetőségeiket és esélyeiket illetően?**
- **kritikai hozzáállásuk kiterjed-e a felelősségvállalás, a részvétel, a kezdeményezés és a cselekvés irányába?**
- **eljutnak-e elképzeléseik kialakításáig és egyeztetéséig, közös tervek létrehozásáig?**
- **emelik-e folyamatosan saját szervezetségi szintjüket**, hogy a közösség fejlesztési elképzeléseit bizonyos rásegítéssel (tanulással, szakmai és anyagi támogatással) meg is valósíthassa ?

Az együttműködés kultúrája: véleménycsere, konszenzus, kooperáció, kommunikáció, információ, konfliktuskezelés.

Hogyan? közösségi beszélgetések, felmérések: interjúk / kérdőívek, workshopok, tematikus műhelymunkák ... közösségi érzékenyítő programok.

VÉLEMÉNYCSERE – erőforrásaink felmérése

ERŐSSÉGEINK

- mi az, ami már „van” a közösségnek, bevált, stabil, hasznos, ismert, egyedi, fontos, ...
- **FEJLESZTENDŐK (problémák, diszfunkciók)**
- mi az, amin változtatni szükséges, és miért és hogyan? (közösségi oksági viszonyok)
- **HIÁNYOK**
- Lehetőségek / valós SZÜKSÉGLETEK ÉS IGÉNYEK (és az oksági viszonyok)

A helyi *közösségi tőkék* keretrendszere

- **TERMÉSZETI KÖRNYEZETI:** ökoszisztéma, környezeti egyensúly
- **ÉPÍTETT KÖRNYEZETI:** infrastruktúra (út, intézmény, szolgáltatási-ipari terek, eszközök...)
- **GAZDASÁGI / PÉNZÜGYI:** finanszírozás, munkaerő, piac, fenntarthatóság
- **HUMÁN:** oktatás, továbbképzés, egészség (ellenállóképesség)
- **POLITIKAI:** stratégiák, irányítás és döntéshozatal
- **KULTURÁLIS:** közösségi tudás, normarendszer, művészetek, hagyományok, szokások, viselkedés, információáramlás...
- **TÁRSADALMI** – a „ragasztó”: kapcsolatok és kötések (erős-gyenge), áthidaló és összekötő tőke, civil szféra, kisközösségek

Módszertan „öt” lépésben

1. bevonás - a szereplők, érintettek közötti együttműködések ösztönzése, segítése
2. megismerés- információ gyűjtés
3. kritikai feldolgozás
4. információ megosztás, tájékoztatás
5. közösségi megvalósítás

- HOGYAN?

Problémaalapú tervezés:

- **Funkcionális erősségek, problémák, hiányok** (környezeti intézményi, szolgáltatási stb.) feltárása – igény vagy szükséglet elemzése minden partneri körben (okszági összefüggések vizsgálata)
- **Távlati tervekhez illeszkedés** (jövőképalkotás – a „milyennek képzelem el a településem 25 év múlva?” kérdésre) releváns közösségi válaszok!
- **HELYI – meglévő erőforrások feltérképezése és mozgósítása** (bevonás) (humán, tárgyi, anyagi)
- **Megoldási javaslatok gyűjtése, rendszerezése, ütemezése** (cselekvési terv)

MIÉRT FONTOS? Mert, ha nekem is fontos (hasznos), teszek érte, foglalkozom vele...

- települési- térségi erőforrások kiaknázása, újra-termelődése
- közös jövőkép kialakítása és megvalósulása
- elköteleződés- stabil közösségi háttér
- vezetői támogatottság
- „életminőség” javítása
- A megtartó erők:
- „Népességmegtartó képesség” és/vagy
- „képességmegtartó népesség”?
- A közösségi tervezés:
- **valós** szükségleteken és igényeken alapuló- hiányokra, okszági problémákra fókuszál
- több fókuszú és több nézőpontú (kollektív / vezetői / és társadalmi érdekek együttes érvényesülése)
- **helyi erőforrásokra épít** (helyi társadalmi tőke kiaknázása és újratermelődése(!))
- a közösségen belüli **együttműködések**et ösztönzi, támogatja - a közösségi kohéziót erősíti, **közös tanulási helyzetet teremt**
- az érintettek részvételével növekszik az elköteleződés, hosszú távon stabilizálódik a közösség, a **participációs elvre építő stratégia** kiszámítható, **átlátható folyamatokat indukál**
- új kapcsolatokat és bizalmat, együttműködések épít, a **társadalmi „vagyon”** gyarapítja. (Utóbbi nem „beszerezhető”, csak helyben termelhető...)

5. Összegzés- a további feladatok megbeszélése

A tanácskozás végén Füziné Kajdy Zita elnöksasszony megköszönte az előadók munkáját, a résztvevők aktív figyelmét!

Kelt, Bogád 2023. március 09.